

Beslutningsforslag nr. B 104. Fremsat den 22. februar 2000 af Keld Albrechtsen (EL) og Søren Søndergaard (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om uafhængig dansk udenrigspolitik

Folketinget opfordrer regeringen til at føre en udenrigspolitik, som sikrer, at Danmark på linje med Norge kan optræde i rollen som upartisk mægler i internationale konflikter, og at Danmark ikke tilknyttes EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i højere grad end opfyldelsen af Danmarks forpligtelser efter Amsterdamtraktaten nødvendiggør.

Bemærkninger til forslaget

Dette forslag stilles med baggrund i de norske erfaringer, som vi har kunnet iagttage over en årrække, og som blev opsummeret i en artikel i Politiken den 23. januar 2000 baseret på en samtale med det norske udenrigsministeriums talsmand, Ingvar Havnen, samt ud fra den danske udenrigs- og sikkerhedspolitik i det seneste tiår, hvor den danske hovedlinje har været at støtte en NATO-udvidelse ind i Central- og Østeuropa og medvirke til en militarisering af EU.

Den norske politik – som skitseret i Politiken – har bestået i en intens politisk-diplomatisk aktivitet bag kulisserne for at medvirke til at frembringe muligheder for en politisk løsning på konflikter, som er gået i hårdknude, og hvor parterne mange gange ikke engang er på talefod.

Den mest omtalte indsats, som vi har set den norske regering udøve til dato, har været i forbindelse med de hemmelige forhandlinger mellem PLO og Israel i begyndelsen af 1990'erne, som resulterede i den såkaldte Oslo-aftale. I artiklen nævnes også andre områder, hvor Norge har været aktiv bag kulisserne med at fungere som mellemed og formidler mellem konfliktens parter. Bl.a. Guatemala og nu sidst Sri Lanka.

Forslagsstillerne ser denne fredsstrategi og forsøgene på konfliktløsning i forlængelse af tidligere nordiske tendenser til at prioritere de konfliktforebyggende aktiviteter, nedrustningsforhandlinger på såvel det konventionelle som det atomare område samt at bruge FN som det forum, hvor de globale økonomiske, sociale og sikkerhedspolitiske konflikter skal – eller burde – løses. Dette koblet tæt sammen med håndhævelse af menneskerettighederne, respekt for den nationale suverænitæt, prioriteringen af de mellemstatslige samarbejdsformer og en modarbejdelse af blokpolitikken. Hvad enten denne er af sikkerhedspolitisk art, som vi så udfoldte sig under den kolde krig mellem Øst og Vest, eller hvor en økonomisk blok af rige vestlige lande står over for fattige lande i den 3. verden.

Denne politik har vi set tilløb til i perioder i de nordiske lande. Men de seneste års udvikling i den danske politik i NATO og EU har bevirket, at Danmarks

udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi underlægges udviklingen i NATO og EU.

Der er langt imellem selvstændige danske initiativer på det udenrigspolitiske område. Både stemmeafgivningen i FN og den generelle og konkrete udenrigspolitiske linje afstemmes efterhånden helt efter, hvad der kan opnås enighed om i EU, eller hvad der allerede er udviklet af politik på dette område i Unionen.

Denne generelle udenrigspolitiske tilpasning er koblet sammen med en mere offensiv dansk militær rolle i NATO. Den danske regering har støttet NATO-udvidelsen med Polen, Ungarn og Tjekkiet. Danmark har været aktiv i at få de såkaldte Partnerskabsaftaler op at stå mellem NATO og en række af østeuropæiske lande med det formål at forberede endnu en udvidelse af NATO med nogle af disse lande. Denne udvikling lægger gift for en generel nedrustning i hele Europa og ses af Rusland som en militær inddæmning af Rusland. Vi har desuden set dannelsen af det dansk-tysk-polske korps. Desuden støtter Danmark aktivt op bag de såkaldte Petersberg-teser, som vil sætte EU i stand til – hvis nødvendigt – at gribe ind som fredsskabende militær faktor i konflikter uden for EU's eget område.

Forslagsstillerne fremsætter dette forslag for at foreslå den danske regering og Folketinget at slå ind på en anden vej til skabelse af fred og sikkerhed samt løsning af sociale og økonomiske problemer og konflikter. NATO og den kommende EU-hær bliver sat ind, når konflikten er kørt så meget i hårdknude, at der tilsyneladende kun er militære »løsninger« tilbage. Men disse militære »løsninger« karakteriseres ofte ved at skabe endnu flere problemer, end de »løser«.

Vi har set, hvor mange milliarder der er blevet brugt af NATO i forbindelse med luftkrigen i rest-Jugoslavien og Kosova, og hvordan det kniber med at udrede bare en mindre del af dette beløb til en genopbygning og rekonstruktion af Kosova, samt den alarmerende sociale og økonomiske situation i rest-Jugoslavien, som forværres uge for uge.

Vi så det samme mønster i Bosnien. Politiken skrev den 16. november 1998, at »tal fra NATO, FN og EU

viser, at alene missionerne i Bosnien koster over ni milliarder dollars eller ca. 57 milliarder kroner om året. Langt de fleste penge går til opretholdelsen af den NATO-ledede SFOR-styrke på ca. 32.000 mand«. Senere i samme artikel hedder det, at »... alene i Østslavonien... har FN's mission, UNTAES, i årene 1995-97 brugt flere penge, godt 1,2 milliarder kroner om året, end FN brugte til hele sit arbejde i Afrika«.

Derfor vil forslagsstillerne foreslå, at de mange milliarder kroner, som Danmark bruger, og som vil blive brugt i de kommende år på en om- og oprustning af NATO og EU, i stedet bruges til sociale, økonomiske og politiske tiltag, som kan være med til at forhindre de konflikter, som altid opstår, når økonomier kolliderer, social elendighed råder og der skabes mulighed for etniske stridigheder og grobund for personer og bevægelser og partier, som udnytter disse konflikter til at så had og strid mellem befolkningsgrupper, religioner og lign.

Forslagsstillerne mener, at den rigtige vej hen imod en mere sikker, stabil og retfærdig verdensorden er gennem en politisk styrkelse af både FN og OSCE. Den eneste måde at opbygge en global retfærdig retsorden er via FN. Derfor må den nuværende danske politik, som støtter en om- og oprustning af NATO og en militarisering af EU, ændres. Hele den nuværende politik vil modvirke en sådan global retsorden. Hvis NATO og EU i årene fremover selv forbeholder sig retten til at afgøre, om, hvor og hvornår der skal interveres militært, så har man åbnet op for, at andre lande kan gøre det samme. Akkurat som vi allerede har set det i Tjetjenien i disse måneder.

Hvis først USA og NATO, dernæst Rusland, så EU's militære union og siden Kina hver især forbeholder sig retten til selv at fastsætte folkeretten, så vil det selvsagt være umuligt at opretholde en international retsorden. Vi lever i en illusion, hvis vi her i Vesten forestiller os, at de vestlige stormagter kan opretholde et monopol på at fortolke folkeretten, mens f.eks. Kina og Rusland ikke må.

En alternativ dansk udenrigspolitik vil kunne komme i modstrid med EU's udenrigspolitik, hvor det bl.a. er England og Frankrig, som lægger hovedlinjen. Vi har i alt for mange tilfælde kunnet se, at disse lande er så præget af deres tidligere eller nuværende ønske om at spille stormagt eller pleje snævre økonomiske eller geopolitiske interesser, at det afgørende præger EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik. Derfor vil det også være et fejltrin at tilslutte Danmark den militarisering, som er under udvikling i Unionen.

Som en konsekvens af den danske underlægning af sin udenrigs- og sikkerhedspolitik tager Danmark

ikke selvstændige initiativer i FN, ja, man tilpasser sin afstemning til, hvad der kan opnås enighed om i EU. I disse års danske udenrigspolitik vil der ikke være plads til selvstændige danske udspil, som dengang man i 1980'erne vedtog sanktioner imod Sydafrika, og hvor et folketingsflertal støttede ANC i Sydafrika og bevilgede penge til denne organisation.

Tværtimod vil der med dannelsen af EU-hæren og en fælles udenrigspolitik kunne vedtages militære aktioner, f.eks. i Afrika. I Information den 23.-24. marts 1996 skrev udenrigsminister Niels Helveg Petersen i et svar til Gorm Rye Olsen bl.a., at man må »... skabe bedre rammer for ikke alene at yde bistand til andre landes indsatser på det fredsbevarende område, men også give EU-landene muligheder for at deltage direkte i løsningen af humanitære opgaver, krisestyring og fredsbevarende indsats i overensstemmelse med FN-pagten, det vil sige de såkaldte Petersberg-opgaver«.

Danmark vil heller ikke tage selvstændige initiativer i forbindelse med Burma, hvor EU hidtil ikke har kunnet blive enige om ret meget. Danmark er oven i købet med til at støtte Europa-Kommissionens korstog imod de amerikanske byer og delstater, som har indført deres egne sanktioner imod Burma og firmaer, som handler med og investerer i Burma. Danmark er her med til at støtte Kommissionens pres på den amerikanske regering for, at denne griber ind over for disse byers og delstaters »private udenrigspolitik«.

I stedet må Danmark aktivt arbejde inden for OSCE for udviklingen af konfliktforebyggende aktiviteter og midler og ikke underlægge sig EU-linjen. NATO og EU bekender sig i tale til OSCE og dets virke, men i praksis prioriteres denne organisations arbejde lavt i forhold til NATO og EU.

Danmark skal i OSCE gå i spidsen med forslag om atomvåbenfrie zoner i Vest-, Central- og Østeuropa. Nedrustningsforhandlinger, såvel på det konventionelle som atomare område, skal forstærkes.

Der skal i OSCE og i FN-regi sættes ind i tide med politisk og økonomisk støtte til demokratiske og progressive kræfter. Dette skal sammen med støtte til en retfærdig global handelspolitik medvirke til en løsning af de sociale og økonomiske problemer, som vi ser så mange steder. Derfor nytter det heller ikke at presse »markedsliberalistiske løsninger« ned over lande og befolkninger. Man må i stedet respektere behovet for en solidarisk og lighedsorienteret økonomisk politik.

En sådan aktiv dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik vil være perspektivrig. Dette vil også gøre det muligt for Danmark at spille en rolle som mægler og formidler i konflikter. Som den danske udenrigspolitik er

nu, opfattes Danmark som en del af problemet – og ikke som en del af løsningen – af de lande og bevægelser, som kæmper for en mere retfærdig og fredelig

verden, og hvor de såkaldte »løsninger« ikke er dikteret af den vestlige verdens egne økonomiske eller geopolitiske interesser.

Skriftlig fremsættelse

Keld Albrechtsen (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om uafhængig dansk udenrigspolitik.

(Beslutningsforslag nr. B 104).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.